

História starobného dôchodkového zabezpečenia situovaného geograficky na územie dnešnej Českej republiky siaha historicky už do prvej tretiny 20. storočia. Vtedajší systém založený predovšetkým na poistení zamestnancov pre prípad choroby, invalidity a staroby predstavoval základnú súčasť sociálneho modelu Československej republiky ako štátu, ktorý dosiahol určitý stupeň rozvoja. Obdobne ako je tomu aj dnes, dôchodkové zabezpečenie poskytovalo ochranu takmer tretine obyvateľstva. Jeho nemenej významnou charakteristikou je skutočnosť, že bez ohľadu na spôsob jeho financovania sa v ňom sústreďuje veľký ekonomický potenciál. Samotný systém je tak z veľkej časti včlenený do verejných financií, kde sa jeho harmonickosť významnou mierou podpisuje na celkovej udržateľnosti verejného rozpočtu, a v širšom merítku má dopad i na celkovú životnú úroveň obyvateľstva a rozvoja hospodárstva v krajine. Taktiež aj samotný systém sociálneho zabezpečenia je spätne ovplyvnený ekonomickými procesmi v krajine príkladne úrovňou nezamestnanosti, ako aj demografickými zmenami v spoločnosti, čo následne spôsobuje tlaky na systém ako celok. Ten sa následne nachádza v neustálom procese prispôsobovania sa a vyrovnávania sa uvedeným, ako i ďalším faktorom.

V posledných rokoch sa nutnosť uskutočnenia zmien v systéme začína prejavovať aj v ČR. Je to nielen dôsledok zvýšeného tlaku na verejný rozpočet, prevratných socioekonomických zmien v spoločnosti, ale v neposlednom rade aj Európskej ekonomickej integrácie. V rámci európskeho spoločenstva, ale aj globálne, neexistuje systém dôchodkového zabezpečenia, ktorý by mal rovnaké aspekty *unum et idem* s iným systémom. Je to predovšetkým zapríčinené rozdielmi medzi jednotlivými krajinami vo všetkých ich aspektoch. Paradoxne pred 50 rokmi vítaná populačná explózia, ktorá nastala po 2. svetovej vojne, dnes vo všetkých európskych krajinách v ktorých prebiehala, nenávratne smeruje k úsiliu zreformovať pôvodne štedré Bismarckovské systémy sociálneho zabezpečenia. Otázka dôchodkovej reformy je o to viac kľúčovejšia v Českej republike, ako i v ďalších transformujúcich sa krajinách strednej a východnej Európy, kde súčasná relatívna krehkosť a zraniteľnosť právne-politického, ako i ekonomického systému, môže mať pri zle uskutočnenej reforme, negatívne následky pre celé nasledujúce generácie.

Cieľom mojej práce je analyzovať a zhodnotiť faktory, ktoré ovplyvňujú prebiehajúcu dôchodkovú reformu nielen v Českej republike, ale na európskom kontinente vôbec. V prvej časti sa budem venovať postupnému vývoju dôchodkového zabezpečenia na území ČR, spolu s krátkym pojednaním o jeho charaktere. Následne uvediem rozbor jednotlivých faktorov, ktoré nútia vládu ČR k uskutočneniu reformy. Keďže sa jedná o jednu z najvýznamnejších zmien za posledné obdobie, je namieste uviesť, že reforma ako taká by mala byť konsenzom celého spektra politických strán, verejnosť nevyjímajúc. Z výsledkov Bezděkové komisie ako i z náhľadu do volebných programov jednotlivých politických strán je zrejmé, že zhoda sa bude nachádzať len veľmi ťažko.

Namieste bude uviesť i odporúčania medzinárodných organizácií ako sú Svetová Banka či OECD, ktoré sa zapojili do globálnej diskusie o vytvorení akéhosi *quasi* modelu dôchodkového systému. Mnoho autorov, medzi inými aj Holzmann (2003), vítajú možnosť otvorenej metódy koordinácie dôchodkových reforiem na úrovni EÚ. V čom spočíva uplatnenie tohto princípu ozrejším v konkrétnej podkapitole.

Jadro mojej práce spočíva v opísaní a porovnaní jednotlivých scenárov, ktorými sa dôchodková reforma v Českej republike môže uberať, ako i zhodnotenie doterajších krokov, ktoré uskutočnila Topolánková vláda, najmä jej zástanca, minister Petr Nečas ako i približný návrh nasledujúcich krokov, ktoré by mali nasledovať. V záverečných dvoch krátkych kapitolách sa dotknem problematiky prebiehajúcich reforiem na Slovensku a vo Fínsku. V prvej došlo k širšiemu uplatneniu prvkov Chilského systému, ktorý ale na druhej strane spôsobuje významne deficitné problémy v priebežnom, prvom pilieri, kde na druhej strane sa fínska reforma viac zamerala na úpravu parametrických faktorov.- prebiehala teda konzervatívnejšou cestou

Pojem "reforma", využívajúc terminológiu slovníka cudzích slov znamená zmenu. Autori slovníka sa už nezmieňujú o tom, či sa jedná o zmenu k pozitívnemu alebo k negatívnemu. S ohľadom na tento nedostatok je i tak zrejmé že cieľom každej prebiehajúcej reformy, je dlhodobý a najmä udržateľný úžitok pre v budúcnosti čo najväčšiu skupinu obyvateľstva. Preto by si autori reformy by mali uvedomiť, že majú jedinečnú šancu ukázať, že im ide o kvalitnú a pozitívnu zmenu, ktorá bude prospešná pre všetkých.

Diplomová práca reflektuje právny a skutkový stav ku dňu 1. júna 2008.